

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní.

Sděluje dr. J. Lašfovka.

K pojmu zemědělského pojištěnce.

Po stránce právní vytýká stížnost naříkanému rozhodnutí nezákonnost, brojíc proti úsudku žalovaného úřadu, že jmenovaní zaměstnanci od 1. července 1925 jakožto zemědělství pojištěnci přísluší nemocenským pojištěním k zemědělské okresní nemocenské pokladně v Nymburce. Zákonným podkladem pro řešení této otázky jest předpis § 12, odst. 2, zákona ze dne 15. května 1919, č. 268, pokud se týče ze dne 22. prosince 1920, č. 689 Sb. z. a n., jenž pouze stanoví, že za určitých předpokladů pro pojištěnce zemědělské a lesní musí býti zřízena samostatná pokladna nemocenská. Významem tohoto ustanovení zabýval se nejvyšší správní soud již opětovně, tak zejména v nálezu ze dne 14. dubna 1925, č. 6048, Boh. A 2225, kde vymezil pojem zemědělského pojištěnce v ten rozum, že jím jest rozuměti pojištěnce podle § 1, odst. 1., n. z., konajícího práce v podniku zemědělském, t. j. takovém, jehož předmětem jest zužitkovati resp. vzdělávati vlastní nebo najatou půdu podnikatele na jeho účet k dočení plodin (rostlinných surovin) (srovnej také Boh. A 2747/25, 5212/24, 5226/24 a j.). Na názoru zde vysloveném trvá nejvyšší správní soud i v tomto případě a odkazuje na bližší odůvodnění v cit. nálezu obsažené (§ 44 jedn. řádu). Zahradnictví, omezující se na výrobní činnost, jak byla právě definována, jež využívají přirozených vlastností půdy a vlivů přírodních pro vzrůst bylin, čelí k tomu, aby došla plodů i pro lidstvo potřebných nebo zužitkovatelných, musí býti čítáno k zemědělské výrobě. Ani způsob provozu, pokud je v podstatě podržěn a upraven podle daných klimatických poměrů, nemění ničeho na tomto charakteru výroby. Takové zahradnictví může samo o sobě, již svým obsahem, býti samostatným podnikem zemědělským a není třeba, aby bylo součástí jednotného, celkového podniku zemědělského, provozovaného zemědělcem, jak míní stížnost. Jen zahradnictví, které se dovede emancipovati od vlivů přírodních tak, že nezávisle na podnebí a ročním počasí může pomocí umělých prostředků (topených skleníků a pod.) docíliti vypěstění rostlin a plodin, jejich vývoj za přirozených poměrů těch kterých krajů v nich je nemožný, přestává býti výrobou zemědělskou. Stejně, neomezuje-li se zahradník na prodej vlastních výrobků a je-li předmětem jeho podnikání i prodej rostlinstva jinde vypěstěného, ať ve formě nezměněné, nebo třeba jím zušlechtěné, nebo jeho výdělečné používání jiným způsobem (propůjčování k dekorativním účelům a obstarávání prací k tomu cíli směřujících), pak činnost jeho takovýmto komerčním způsobem provozu se podstatně různí od činnosti zemědělce a zapadá do sféry podnikání živnostenského (srovnej Boh. A 7591/28). Námitky stěžující si strany nesly se během řízení tím směrem, že zahradnictví Vincence Tekla má povahu podniku živnostenského. Žalovaný úřad došel v naříkaném rozhodnutí k závěru, že »podnik Vincence Tekla« sluší považovati za podnik zemědělský, t. j. takový, který slouží využitkování půdy za účelem výroby rostlinných surovin. Svůj závěr o této povaze zahradnictví T. žalovaný úřad však neodůvodňuje konkrétními poměry podniku samého, zejména neuvádí, proč má za to, že jde o provoz zemědělský a nikoli živnostenský. Omezil se na zjištění, že V. T. neměl živnostenského listu a že zaměstnával jmenované pojištěnce pracemi zemědělskými, totiž rytím záhonů, rozvážením hnoje, sázením zeleniny a květin, zaléváním atd. Zhořejších úvah však následuje, že kriteriem pro zodpovězení otázky, zda ten který pojištěnce je zaměstnán v podniku zemědělském, či živnostenském, nenáleží hledati ani v obsahu práce jím konané, ani ve formální okolnosti, zda zaměstnavatel ohlásil podnik jako podnik živnostenský.

nýbrž jediné v tom, zdali pojištěnec koná práce v podniku zemědělském, jak shora byl blíže definován. Zjištění v tomto směru bylo nezbytné již proto, poněvadž stěžující si strana v řízení trvala na námitce, že zahradnictví T. bylo podnikem živnostenským, opravňujícím držeti učně ve smyslu živnostenského řádu. Opomenutí tohoto zjištění lze vykládati jen tak — jak si je i stížnost vykládá — že žalovaný úřad pokládal své zjištění, že V. T. neměl živnostenského listu jako zahradník a že zaměstnával jmenované pojištěnce pracemi zemědělskými..., za postačující pro vyřešení otázky, zda zahradnictví T. bylo zemědělské nebo živnostenské. Tím, že žalovaný úřad přiznal rozhodující význam okolnostem, jež podle hořejších úvah samy o sobě pro vyřešení sporné otázky nejsou rozhodné, porušil zákon. Bylo proto naříkané rozhodnutí zrušiti podle § 7 zákona o správním soudě a bude na žalovaném úřadě, aby přihlížejce ke znakům, které podle hořejších vývodů mohly by zahradnictví to případně charakterisovati jako živnost (tak výroba prodejných produktů, rostlin, květů, plodů mimo dobu jich přirozeného vzrůstu, umělé pěstování cizokrajných rostlin v našich krajích neaklimatisovaných, obchodování i s cizími produkty, způsob výdělečného používání rostlin), znovu rozhodl.

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 12. září 1929, č. 12422/29.)

Proti pouhému projevu právního názoru se strany Léčebného fondu veř. zam. nelze stěžovati k nejvyššímu správnímu soudu.

Přípis okresního sboru Léčebného fondu, potvrzený naříkaným výměrem, dává stěžující si straně prostě na vědomí část instrukce ministerstva sociální péče, obsahující poučení okresních sborů, jak jest vy počítávati pojistné podle zákona č. 221/1925. Přípis ten, nejenže nemá formy nějakého autoritativního výroku úřadu správního, neřeší ani obsahem svým nějaký konkrétní sporný případ, nezabývá se vůbec konkrétně požitky zaměstnanců města P. a jich právním podkladem, neukládá stěžující si straně nijakého závazku, nevyměřuje pojistné, cituje pouze zásady, jež se mají podle pokynů ministerských při vyměřování pojistného zachovávat (»podle výnosu ministerstva sociální péče..... v y m ě ř í s e p o j i s t n é.....«). Není tedy podle svého obsahu přípis ten ničím jiným, nežli projevem právního názoru, nezávazným poučením strany o příslušných normách a jich výkladu. Nejvýše mohl by býti považován za upozornění města P., že okresní sbor se mání těmito zásadami v budoucnu řídit. Teprve budoucí úpravou pojistného podle těchto zásad, dojde-li k němu, by mohlo býti město P. ve svých právech zkráceno. Naříkaným výměrem nedekretuje Léčebný fond ničeho jiného, nežli že poučení, dané jeho orgánem (okresním sborem, § 14 zák. 221/25), prohlašuje za správné. Jen to jest jeho obsahem — a nemůže na podstatě přípisu okresního sboru a na podstatě napadeného výroku ničeho měniti okolnost, že naříkaný výměr označuje přípis okresního sboru za »rozhodnutí«, či »naříkané rozhodnutí«. Podle toho jest naříkaný výměr projevem právního názoru, jenž nebyl vtělen ve výrok, práva a povinnosti strany upravující a právní moci schopný. Projev právního názoru sám o sobě však nezakládá — jak nejvyšší správní soud vyslovil na př. v nálezu Boh. A 2001/25 — nijakých právních účinků vůči straně, jež by mohly proti ní nabýti moci práva, a nemůže proto strana námitky proti takovému projevu na tento soud vznést (§§ 2 a 21 zákona o správním soudě).

(Nález nejv. správ. soudu ze dne 14. října 1929, č. 1420/28.)

Námitky proti volbě členů a náhradníků okresního sboru Léčebného fondu veř. zam.

Při volbě členů a náhradníků okresního sboru Léčebného fondu